TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2014. gada 15. maijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Vide — Direktīva 92/43/EEK — 6. panta 3. un 4. punkts — Dabisko dzīvotņu aizsardzība — Īpaši aizsargājamas teritorijas — Plāna vai projekta ietekmes uz aizsargāto teritoriju novērtējums — Plāna vai projekta atļaušana attiecībā uz aizsargāto teritoriju — Kompensācijas pasākumi — Natura 2000 teritorija "Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek" — Projekts attiecībā uz autoceļa A2 daļu "'s-Hertogenbosch-Eindhoven"

Lieta C-521/12

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Raad van State* (Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2012. gada 7. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2012. gada 19. novembrī, tiesvedībā

***T. C. Briels* u.c.**

pret

Minister van Infrastructuur en Milieu.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], tiesneši Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], Dž. Arestis [*G. Arestis*] (referents), Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] un A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*],

ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],

sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2013. gada 11. decembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Stichting Reinier van Arkel* un *Stichting Overlast A2 Vught e.o.* vārdā – *L. Bier*, *advocaat*,

— Nīderlandes valdības vārdā – *J. Langer* un *M. K. Bulterman*, pārstāvji,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *S. Brighouse*, pārstāve, kurai palīdz *E. Dixon*, *barrister*,

— Eiropas Komisijas vārdā – *E. Manhaeve* un *L. Banciella Rodríguez-Miñón*, kā arī *S. Petrova*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2014. gada 27. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 7. lpp.; turpmāk tekstā – "Dzīvotņu direktīva") 6. panta 3. un 4. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *T. C. Briels* u.c. un *Minister van Infrastructuur en Milieu* (infrastruktūras un vides ministrs, turpmāk tekstā – "ministrs") par projektu attiecībā uz autoceļa A2 daļu "'s-Hertogenbosch-Eindhoven" (turpmāk tekstā – "projekts attiecībā uz autoceļa A2 daļu").

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Dzīvotņu direktīvas 1. pantā ir noteikts:

"Šajā direktīvā:

[..]

e) *dabiskas dzīvotnes aizsardzības statuss* ir uz dabisku dzīvotni un tai raksturīgajām sugām iedarbojošos ietekmju kopums, kas ilgtermiņā var ietekmēt šīs dzīvotnes dabisko izplatību, struktūru un funkcijas, kā arī tai raksturīgo sugu ilglaicīgas izdzīvošanas iespējas 2. pantā minētajā teritorijā.

Dabiskas dzīvotnes aizsardzības statusu uzskata par labvēlīgu, ja:

— tās dabiskās izplatības areāls un teritorijas, ko tā aizņem šā areāla robežās, ir stabilas vai paplašinās un

— pastāv un, iespējams, [..] arī tuvākajā laikā pastāvēs dzīvotnei raksturīgā struktūra un funkcijas, kas vajadzīgas tās ilglaicīgai uzturēšanai [..]

[..];

k) *Kopienā nozīmīga teritorija* [turpmāk tekstā – "KNT"] ir teritorija, kas attiecīgajā bioģeogrāfiskajā rajonā vai rajonos būtiski sekmē I pielikumā minēta dabiskas dzīvotnes veida vai II pielikumā minētu sugu labvēlīga aizsardzības statusa saglabāšanu vai atjaunošanu un var arī būtiski veicināt 3. pantā minētā *Natura 2000* tīkla vienotību, un/vai būtiski sekmē bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu attiecīgajā bioģeogrāfiskajā rajonā vai rajonos.

[..]

l) *īpaši aizsargājama dabas teritorija* ir [KNT], ko dalībvalstis nosaka ar normatīvu vai administratīvu aktu un/vai līgumu un kur piemēro vajadzīgos aizsardzības pasākumus, lai saglabātu vai atjaunotu labvēlīgu aizsardzības statusu tām dabiskajām dzīvotnēm un/vai sugu populācijai, kuru dēļ attiecīgā teritorija ir noteikta;

[..].”

4 Šīs direktīvas 3. panta 1. punktā ir noteikts:

“Izveido saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu, kurā apvienotas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas un kura nosaukums ir *Natura 2000*. Šo tīklu, ko veido I pielikumā uzskaitīto dabisko dzīvotņu veidu un II pielikumā uzskaitīto sugu dzīvotņu teritorijas, izmanto, lai minētos dabisko dzīvotņu veidus un sugu dzīvotnes saglabātu vai attiecīgā gadījumā atjaunotu to labvēlīgo aizsardzības statusu dabiskās izplatības areālā.

[..]”

5 Dzīvotņu direktīvas 6. pantā ir paredzēts:

“1. Attiecībā uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām dalībvalstis nosaka vajadzīgos aizsardzības pasākumus, attiecīgā gadījumā tajos iekļaujot atbilstīgus apsaimniekošanas plānus, kas izstrādāti īpaši šīm teritorijām vai iekļauti citos attīstības plānos, kā arī atbilstīgus normatīvus, administratīvus vai līgumiskus pasākumus, kuri atbilst šajās teritorijās sastopamo I pielikuma dabisko dzīvotņu veidu un II pielikuma sugu ekoloģiskajām prasībām.

2. Dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās novērstu dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu noplicināšanos, kā arī lai novērstu traucējumu, kas skar sugas, kuru dēļ noteikta attiecīgā teritorija, ja šāds traucējums varētu būt nozīmīgs attiecībā uz šīs direktīvas mērķiem.

3. Visos plānos vai projektos, kas nav tieši saistīti ar konkrēto teritoriju vai nav vajadzīgi tās apsaimniekošanai, bet kas atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem varētu būtiski ietekmēt minēto teritoriju, attiecīgi izvērtē ietekmi uz šo teritoriju, ievērojot tās aizsardzības mērķus. Ņemot vērā novērtējuma atzinumus par ietekmi uz minēto teritoriju un saskaņā ar 4. punkta noteikumiem, kompetentā valsts iestāde piekrīt plāna vai projekta īstenošanai tikai tad, ja tā ir pārliecinājusies, ka netiks izjaukta attiecīgās teritorijas viengabalainība, un vajadzības gadījumā noskaidrojusi plašas sabiedrības viedokli.

4. Ja, neņemot vērā negatīvu vērtējumu saistībā ar ietekmi uz teritoriju, alternatīvu risinājumu trūkuma dēļ plāns vai projekts tomēr ir jāīsteno sevišķi svarīgu sabiedrības interešu labā, kas ietver arī sociāla un ekonomiska rakstura intereses, tad dalībvalsts veic visus vajadzīgos kompensācijas pasākumus, lai nodrošinātu *Natura 2000* tīkla kopējās vienotības aizsardzību. Dalībvalsts informē Komisiju par pieņemtajiem kompensācijas pasākumiem.

Ja attiecīgajā teritorijā sastopams prioritārs dabiskās dzīvotnes veids un/vai prioritāra suga, tad vienīgie pieņemamie argumenti ir tie, kas saistīti ar veselības aizsardzību vai sabiedrības drošību, videi primāri svarīgām labvēlīgām pārveidēm vai, pēc Komisijas atzinuma, citām sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm.”

Nīderlandes tiesiskais regulējums

6 1998. gada Dabas aizsardzības likuma (*Natuurbeschermingswet 1998*) redakcijas, kas piemērojama pamatlietas faktiem (turpmāk tekstā – “1998. gada likums”), 19.g pantā ir paredzēts:

“1. Ja saskaņā ar 19.f panta 1. punktu ir paredzēts attiecīgs novērtējums, 19.d panta 1. punktā norādīto atļauju var izsniegt tikai tad, ja provinču pašvaldības, pamatojoties uz attiecīgu novērtējumu, ir pārliecinājušās par to, ka netiks ietekmēta teritorijas viengabalainība.

2. Atkāpjoties no 1. punkta, ja nav risinājumu izmaiņām projektā, provinču pašvaldības attiecībā uz *Natura 2000* teritorijām, kurās nav sastopami nekādi prioritāri dabisko dzīvotņu veidi vai prioritāras sugas, var izsniegt 19.d panta 1. punktā norādīto atļauju attiecīgā projekta īstenošanai, tikai pamatojoties uz sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm, tostarp sociāla vai ekonomiska rakstura interesēm.

3. Atkāpjoties no 1. punkta, ja nav risinājumu izmaiņām projektā vai citai iniciatīvai, provinču pašvaldības attiecībā uz *Natura 2000* teritorijām, kurās ir sastopami prioritāri dabisko dzīvotņu veidi vai prioritāras sugas, var izsniegt 19.d panta 1. punktā norādīto atļauju attiecīgā projekta īstenošanai, tikai:

a) pamatojoties uz apsvērumiem, kas saistīti ar cilvēku veselības aizsardzību, valsts drošību vai videi primāri svarīgām labvēlīgām pārveidēm, vai

b) ar citām sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm pēc Komisijas atzinuma.

4. 3. punkta b) apakšpunktā minēto atzinumu lūdz sniegt ministrs."

7 1998. gada likuma 19.h pantā ir noteikts:

"1. Ja 19.d panta 1. punktā minētā atļauja projektiem, par kuriem nav pārliecinoši noteikts, ka tie neapdraud *Natura 2000* teritorijas viengabalainību, tiek izsniegta, pamatojoties uz sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm, provinču pašvaldības visos gadījumos, izdodot šo atļauju, nosaka pienākumu veikt kompensācijas pasākumus.

2. Provinču pašvaldības projekta autoram savlaicīgi sniedz iespēju vispirms iesniegt priekšlikumus par kompensācijas pasākumiem.

3. 2. punktā ietvertajos priekšlikumos par kompensācijas pasākumiem visos gadījumos ir jānorāda veids un termiņi, kādā kompensācijas pasākumi tiks īstenoti.

4. Ja kompensācijas pasākumi tiek noteikti 10.a panta 2. punkta a) vai b) apakšpunkta mērķu sasniegšanai, šiem pasākumiem ir jāsasniedz rezultāts brīdī, kad rodas 19.f panta 1. punktā norādītā nozīmīgā ietekme, izņemot, ja var pierādīt, ka šis termiņš nav nepieciešams, lai nodrošinātu attiecīgās teritorijas ieguldījumu *Natura 2000*.

5. Apspriežoties ar citiem ministriem, atbildīgais ministrs, izdodot ministra rīkojumu, kompensācijas pasākumiem var noteikt papildu nosacījumus."

8 1998. gada likuma 19.j pantā ir noteikts:

"1. Administratīvā iestāde, lemjot par to, vai apstiprināt plānu, ar kuru, ņemot vērā *Natura 2000* teritorijas aizsardzības mērķi, izņemot 10.a panta 3. punktā ietvertos mērķus, var tikt pasliktināta dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu kvalitāte šajās teritorijās vai kurš var radīt būtiskus traucējumus sugām, kuru dēļ šī teritorija tika izveidota, neatkarīgi no tā, kādi ierobežojumi šajā ziņā ir noteikti tiesību aktā, uz kuru tā pamatojas, ņem vērā:

a) ietekmi, kādu plāns var radīt uz šo teritoriju, un

b) apstiprināto pārvaldības plānu šai teritorijai atbilstoši 19.a vai 19.b pantam, ciktāl tas attiecas uz aizsardzības mērķi, izņemot 10.a panta 3. punktā norādītos mērķus.

2. Attiecībā uz 1. punktā norādītajiem plāniem, kas nav ne tieši saistīti ar *Natura 2000* teritoriju, ne vajadzīgi tās apsaimniekošanai, bet kas paši par sevi vai kopā ar citiem plāniem un projektiem var nozīmīgi ietekmēt attiecīgo teritoriju, administratīvā iestāde pirms plāna apstiprināšanas veic attiecīgu ietekmes uz teritoriju novērtējumu, ņemot vērā šīs teritorijas aizsardzības mērķi, izņemot 10.a panta 3. punktā norādītos mērķus.

3. 2. punktā norādītajos gadījumos 1. punktā ietvertais lēmums tiek pieņemts tikai tad, ja ir izpildīti 19.g un 19.h pantā izklāstītie nosacījumi.

4. Šo plānu attiecīgs novērtējums ietilpst šiem plāniem paredzētajos ietekmes uz vidi pētījumos.

[..]"

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

9 No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka 2011. gada 6. jūnijā ministrs izdeva rīkojumu par autoceļa A2 daļas projektu, ar kuru tostarp tika paredzēts paplašināt minēto autoceļu.

10 Šis projekts ietekmē *Natura 2000* teritoriju, sauktu par "Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek" (turpmāk tekstā – "attiecīgā *Natura 2000* teritorija"). Šo teritoriju Nīderlandes valsts iestādes bija noteikušas par īpašo aizsardzības zonu īpaši dzīvotnes "molīniju pļavas" dēļ, kas ir neprioritārs dzīvotnes veids.

11 Ar 2012. gada 25. janvāra rīkojumu, ar kuru tika grozīts projekts attiecībā uz autoceļa A2 daļu, ministrs veica virkni pasākumu, lai samazinātu šī projekta ietekmi uz vidi.

12 Pirmais "Dabas A tests" tika veikts, lai novērtētu projekta attiecībā uz autoceļa A2 daļu kaitīgo ietekmi uz dabu attiecīgajā *Natura 2000* teritorijā. Veicot šo testu, tika secināts, ka nevar izslēgt būtisku negatīvu ietekmi uz šīs teritorijas dzīvotņu veidiem un aizsargājamām sugām, ko izraisa slāpekļa uzkrāšanās, un šajā ziņā ir nepieciešams veikt attiecīgu novērtējumu. No otrā "Dabas B testa" izriet, ka projekts attiecībā uz autoceļa A2 daļu negatīvi ietekmē esošo dzīvotnes veida "molīniju pļavas" apgabalu. Tā sauktajā "Moerputten" zonā tiktu skarti 6,7 hektāri "molīniju pļavu" augsnes nosusināšanas un paskābināšanās dēļ. Turklāt šis tests atklāja, ka nav izslēgta negatīva ietekme uz "molīniju pļavām" tā sauktajā "Bossche Broek" zonā slāpekļa uzkrāšanās palielināšanās dēļ, ko izraisītu attiecīgā autoceļa paplašināšana. Projekts attiecībā uz autoceļa daļu izraisītu arī īslaicīgu slāpekļa uzkrāšanos tā sauktajā "Vlijmens Ven" zonā, tomēr tas neradītu šķēršļus tam, lai "molīniju pļavas" izplatītos šajā zonā. No šī testa izriet, ka molīniju pļavu aizsardzībai un ilgtspējīgai attīstībai ir nepieciešams atjaunot hidroloģisko sistēmu.

13 Šajā saistībā projektā attiecībā uz autoceļa A2 daļu ir paredzēts uzlabot hidroloģisko situāciju tā sauktajā "Vlijmens Ven" zonā, kas ļautu palielināt "molīniju pļavas" šajā teritorijā. Ministrs uzskata, ka šādā veidā tur varētu attīstīt lielāku un labākas kvalitātes "molīniju pļavu" apgabalu par šobrīd esošo. Tādējādi, uzlabojot jaunas "molīniju pļavas, tiktu saglabāti šī dzīvotņu veida aizsardzības mērķi.

14 *T. C. Briels* u.c. cēla prasību par diviem ministra rīkojumiem iesniedzējtiesā. Prasītāji uzskata, ka ministrs nevarēja pieņemt projektu attiecībā uz autoceļa A2 daļu negatīvās ietekmes dēļ, kādu uz attiecīgo *Natura 2000* teritoriju radītu autoceļa A2 paplašināšana.

15 Šajā ziņā *T. C. Briels* u.c. apgalvo, ka jaunu "molīniju pļavu" attīstība šajā teritorijā, kā tas ir paredzēts pamatlietā aplūkotajos ministra rīkojumos, nevar tikt ņemta vērā, nosakot, vai ir ietekmēta minētās teritorijas viengabalainība. Prasītāji pamatlietā uzskata, ka šādu pasākumu nevar kvalificēt kā "ietekmi mazinošu pasākumu", turklāt Dzīvotņu direktīvā šāda jēdziena nemaz nav.

16 *Raad van State* [Valsts padome] apstiprina, ka no ministra nostājas izriet, ka gadījumā, ja projekts negatīvi ietekmē esošo aizsargātā dzīvotnes veida apgabalu *Natura 2000* teritorijā, lai novērtētu, vai ir ietekmēta šīs teritorijas viengabalainība, ir jāņem vērā apstāklis, ka šajā pašā teritorijā – vietā, kur minētais dzīvotnes veids necietīs no attiecīgā projekta izraisītās negatīvās ietekmes, – tiks radīts tāds pats vai vēl lielāks šī dzīvotņu veida apgabals. Tomēr šī tiesa uzskata, ka kritēriji, kas ļautu noteikt, vai ir ietekmēta attiecīgās teritorijas viengabalainība, neizriet ne no Dzīvotņu direktīvas, ne Tiesas judikatūras.

17 Šādos apstākļos *Raad van State* nolēma tiesvedību apturēt un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Dzīvotņu direktīvas] 6. panta 3. punkta vārdkopa "netiks izjaukta attiecīgās teritorijas viengabalainība" ir interpretējama tādējādi, ka gadījumā, kad projekts ietekmē [*Natura 2000*] teritorijā esošu aizsargātu dzīvotņu veida apgabalu, teritorijas viengabalainība netiek izjaukta, ja, īstenojot projektu, attiecīgajā teritorijā tiek radīts tāds pats vai vēl lielāks šī dzīvotņu veida apgabals?

2) [Noliedzošas atbildes gadījumā –] vai jauna dabiskā dzīvotņu tipa apgabala radīšana ir uzskatāma par "kompensācijas pasākumu" [Dzīvotņu direktīvas] 6. panta 4. punkta izpratnē?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

18 Uzdodot savus jautājumus, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka plāns vai projekts, kas nav tieši saistīts ar KNT vai nav vajadzīgs tās apsaimniekošanai un kas rada negatīvu ietekmi uz tajā sastopamu dabisku dzīvotņu veidu, un kurā ir paredzēti pasākumi, lai šajā teritorijā attīstītu tādu pašu vai vēl lielāku šī dzīvotņu veida apgabalu, ietekmē šīs teritorijas viengabalainību, un, vajadzības gadījumā, vai šādus pasākumus var kvalificēt kā "kompensācijas pasākumus" šī panta 4. punkta izpratnē.

19 Spriedumā lietā *Sweetman* u.c. (C-258/11, EU:C:2013:220, 32. punkts) Tiesa nosprieda, ka Dzīvotņu direktīvas 6. panta noteikumi ir jāinterpretē kā vienots veselums attiecībā uz šajā direktīvā paredzētajiem aizsardzības mērķiem. Šā panta 2. un 3. punktā ir paredzēts nodrošināt vienādu dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu aizsardzības līmeni, turpretim minētā panta 4. punkts ir vienīgi atkāpe no minētā 3. punkta otrā teikuma.

20 Tiesa precizēja, ka tad, ja plāns vai projekts, kas nav tieši saistīts ar teritoriju vai nav vajadzīgs tās apsaimniekošanai, var ietekmēt tās aizsardzības mērķus, tad tas ir jāuzskata par tādu, kas šo teritoriju būtiski ietekmē. Minētais risks ir izvērtējams, tostarp ņemot vērā attiecīgās teritorijas, kuru šāds plāns vai projekts skar, īpašas pazīmes un vides apstākļus (spriedums *Sweetman* u.c., EU:C:2013:220, 30. punkts).

21 Tādējādi Tiesa nosprieda, ka, lai netiktu izjaukta teritorijas kā dabiskās dzīvotnes viengabalainība Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta otrā teikuma izpratnē, tā ir jāsaglabā labvēlīgas aizsardzības statusā, kas nozīmē ilgstoši saglabāt attiecīgajai teritorijai raksturīgās īpatnības, kas saistītas ar tāda dabiskā dzīvotņu veida klātbūtni, kura saglabāšanas mērķis ir pamatots ar šīs teritorijas iekļaušanu KNT sarakstā šīs direktīvas izpratnē (spriedums *Sweetman* u.c., EU:C:2013:220, 39. punkts).

22 Pamatlietā nav šaubu par to, ka attiecīgo *Natura 2000* teritoriju Komisija ir noteikusi par KNT, savukārt Nīderlandes Karaliste – par īpašo aizsardzības zonu, jo tajā tostarp atrodas dabiskais dzīvotņu veids "molīniju pļavas", kuru aizsardzības mērķis izpaužas kā šīs dzīvotnes platības paplašināšana un tās kvalitātes uzlabošana.

23 Turklāt no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka projekts attiecībā uz autoceļa A2 daļu radīs būtisku negatīvu ietekmi uz dzīvotņu veidiem un aizsargājamām sugām šajā teritorijā un it īpaši esošajā apgabalā, kā arī uz aizsargājamā dabisko dzīvotņu veida "molīniju pļavas" kvalitāti augsnes nosusināšanas un paskābināšanās dēļ, ko izraisa slāpekļa uzkrāšanās palielināšanās.

24 Šāds projekts var apdraudēt īpašību, kas veido attiecīgo *Natura 2000* teritoriju, ilgtspējīgu uzturēšanu un, attiecīgi, kā ģenerāladvokāte norāda savu secinājumu 41. punktā, var ietekmēt šīs teritorijas viengabalainību Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta izpratnē.

25 Šajā saistībā un pretēji Nīderlandes valdības, kuru atbalsta Apvienotās Karalistes valdība, nostājai, projektā attiecībā uz autoceļa A2 daļu paredzētie aizsardzības pasākumi šo vērtējumu neietekmē.

26 Pirmkārt, ir jāatgādina, ka, tā kā atbildīgajai valsts iestādei ir jāatsaka izskatāmā plāna vai projekta atļauja, ja pastāv šaubas attiecībā uz kaitīgas ietekmes uz minētās teritorijas viengabalainību neesamību, Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta otrajā teikumā paredzētais kritērijs, kas ļauj dot piekrišanu, ietver piesardzības principu un ļauj efektīvi novērst minēto plānu vai projektu ietekmi uz aizsargājamo teritoriju viengabalainību. Mazāk stingrs kritērijs nevarētu nodrošināt tikpat efektīvu šajā noteikumā minēto teritoriju aizsardzības mērķu īstenošanu (spriedums *Waddenvereniging* un *Vogelbeschermingsvereniging*, C-127/02, EU:C:2004:482, 57. un 58. punkts, kā arī spriedums *Sweetman* u.c., EU:C:2013:220, 41. punkts).

27 Atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktam veiktais novērtējums tādējādi nevar būt nepilnīgs un tajā ir jābūt pilnīgiem, precīziem un galīgiem konstatējumiem un secinājumiem, kas varētu kliedēt jebkuras zinātniski pamatotas šaubas par paredzēto būvdarbu ietekmi uz attiecīgo aizsargājamo teritoriju (šajā ziņā skat. spriedumu *Sweetman* u.c., EU:C:2013:220, 44. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

28 Līdz ar to piesardzības principa piemērošana, īstenojot Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktu, no atbildīgās valsts iestādes prasa, lai tā izvērtētu projekta ietekmi uz attiecīgo *Natura 2000* teritoriju saistībā ar šīs teritorijas aizsardzības mērķiem un ņemot vērā minētajā projektā iekļautos aizsardzības pasākumus, kuru mērķis ir izvairīties vai samazināt iespējamo kaitīgo ietekmi, kas varētu tikt tieši radīta šai teritorijai, lai nodrošinātu, ka netiek apdraudēta minētās teritorijas integritāte.

29 Turpretī projektā paredzētie aizsardzības pasākumi nolūkā kompensēt projekta radīto negatīvo ietekmi uz *Natura 2000* teritoriju nevar tikt ņemti vērā, veicot minētā 6. panta 3. punktā paredzēto šī projekta ietekmes novērtējumu.

30 Tā tas būtu pamatlietā aplūkoto pasākumu gadījumā, ar kuriem situācijā, kad atbildīgā valsts iestāde faktiski ir konstatējusi, ka projekts attiecībā uz autoceļa A2 daļu varētu radīt būtisku negatīvu un, iespējams, ilgstošu ietekmi uz attiecīgajā *Natura 2000* teritorijā aizsargājamo dzīvotņu veidu, ir paredzēts vēlāk radīt jaunu tāda paša vai lielāka izmēra šī dzīvotņu veida apgabalu citā šīs teritorijas daļā, kuru šis projekts tieši neietekmētu.

31 Jākonstatē, ka šo pasākumu mērķis nav ne izvairīties no būtiskās negatīvās ietekmes, ko šim dzīvotņu veidam tieši rada projekts attiecībā uz autoceļa A2 daļu, ne to samazināt, bet gan vēlāk kompensēt šo ietekmi. Šādā kontekstā šie pasākumi nevar nodrošināt, ka projekts neapdraudēs minētās teritorijas viengabalainību Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta izpratnē.

32 Turklāt ir jānorāda, ka parasti nākotnē paredzētas jaunas dzīvotnes izveidošanas, ar kuru paredzēts kompensēt to, ka tiek zaudēta šī paša dzīvotņu veida platība un kvalitāte aizsargājamā teritorijā, lai arī tā notiek lielākā platībā un labākā kvalitātē, iespējamā pozitīvā ietekme ir grūti nešaubīgi paredzama un katrā ziņā būs redzama tikai pēc vairākiem gadiem, kā tas izriet no iesniedzējtiesas lēmuma 87. punkta. Tādējādi to nevar ņemt vērā, veicot šajā tiesību normā paredzēto procedūru.

33 Otrkārt, kā savos rakstveida apsvērumos pamatoti norāda Komisija, Dzīvotņu direktīvas 6. pantā paredzēto aizsardzības pasākumu lietderības mērķis ir izvairīties no tā, ka, izmantojot tā sauktos "ietekmes mazināšanas" pasākumus, kas patiesībā atbilst kompensācijas pasākumiem, atbildīgā valsts iestāde apiet šajā pantā izklāstītās īpašās procedūras, saskaņā ar tā 3. punktu piešķirot atļauju projektiem, kas apdraud attiecīgās teritorijas viengabalainību.

34 Tikai tad, ja, neņemot vērā vērtējuma, kas veikts atbilstoši minētās direktīvas 6. panta 3. punkta pirmajam teikumam, negatīvos secinājumus, alternatīvu risinājumu neesamības dēļ plāns vai projekts tomēr ir jāīsteno sevišķi svarīgu sabiedrības interešu labā, kas ietver arī sociāla un ekonomiska rakstura intereses, dalībvalsts veic visus kompensācijas pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu *Natura 2000* kopējās vienotības aizsardzību Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punkta izpratnē (skat. spriedumu Komisija/Itālija, C-304/05, EU:C:2007:532, 81. punkts; spriedumu *Solvay* u.c., C-182/10, EU:C:2012:82, 72. punkts, kā arī spriedumu *Sweetman* u.c., EU:C:2013:220, 34. punkts).

35 Šajā ziņā kā atkāpe no Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkta otrajā teikumā noteiktā atļaujas izsniegšanas kritērija šā panta 4. punkts var tikt piemērots tikai pēc tam, kad plāna vai projekta ietekmes ir tikušas analizētas saskaņā ar minēto 3. punktu (spriedums Komisija/Portugāle, C-239/04, EU:C:2006:665, 35. punkts, un spriedums *Sweetman* u.c., EU:C:2013:220, 35. punkts).

36 Faktiski, ņemot vērā ar attiecīgo teritoriju saistītos aizsardzības mērķus, zināšanas par šo ietekmi ir obligāts priekšnoteikums minētā 6. panta 4. punkta piemērošanai, jo, ja trūkst šo elementu, nevar tikt izvērtēts neviens nosacījums šīs atkāpes ietverošās tiesību normas piemērošanai. Iespējamo sevišķi svarīgu sabiedrības interešu un mazāk kaitējošu alternatīvu risinājumu pastāvēšanas noskaidrošana faktiski prasa līdzsvarošanu ar apdraudējumu, ko teritorijai var radīt attiecīgais plāns vai projekts. Turklāt, lai noteiktu iespējamo veicamo kompensācijas pasākumu raksturu, ir precīzi jāzina attiecīgajai teritorijai radītais kaitējums (spriedums Komisija/Spānija, C-404/09, EU:C:2011:768, 109. punkts).

37 Atbildīgās valsts iestādes šādā kontekstā var piešķirt atļauju saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu, ja ir izpildīti tajā minētie nosacījumi (šajā ziņā skat. spriedumu *Sweetman* u.c., EU:C:2013:220, 47. punkts).

38 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka, piemērojot šo tiesību normu, fakts, ka paredzētie pasākumi ir īstenoti attiecīgajā *Natura 2000* teritorijā, neietekmē to iespējamu kvalificēšanu par "kompensācijas" pasākumiem minētās tiesību normas izpratnē. Iemeslu, kurus ģenerāladvokāte norādīja savu secinājumu 46. punktā, dēļ Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punkts attiecas uz visiem kompensācijas pasākumiem, kas var aizsargāt *Natura 2000* tīkla kopējo vienotību, neatkarīgi no tā, vai tie tiek īstenoti skartajā teritorijā vai citā šī tīkla teritorijā.

39 Tādējādi no iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka plāns vai projekts, kas nav tieši saistīts ar KNT vai nav vajadzīgs tās apsaimniekošanai un kas rada negatīvu ietekmi uz tajā sastopamu dabisku dzīvotņu veidu, un kurā ir paredzēti pasākumi, lai šajā teritorijā radītu tādu pašu vai vēl lielāku šī dzīvotņu veida apgabalu, ietekmē minētās teritorijas viengabalainību. Šādus pasākumus vajadzības gadījumā varētu kvalificēt kā "kompensācijas pasākumus" šī panta 4. punkta izpratnē tikai tad, ja ir izpildīti tajā ietvertie nosacījumi.

Par tiesāšanās izdevumiem

40 Attiecībā uz pamatlietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 6. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka plāns vai projekts, kas nav tieši saistīts ar Kopienā nozīmīgu teritoriju vai nav vajadzīgs tās apsaimniekošanai un kas rada negatīvu ietekmi uz tajā sastopamu dabisku dzīvotņu veidu, un kurā ir paredzēti pasākumi, lai šajā teritorijā radītu tādu pašu vai vēl lielāku šī dzīvotņu veida apgabalu, ietekmē minētās teritorijas viengabalainību. Šādus pasākumus vajadzības gadījumā varētu kvalificēt kā "kompensācijas pasākumus" šī panta 4. punkta izpratnē tikai tad, ja ir izpildīti tajā ietvertie nosacījumi.

[Paraksti]